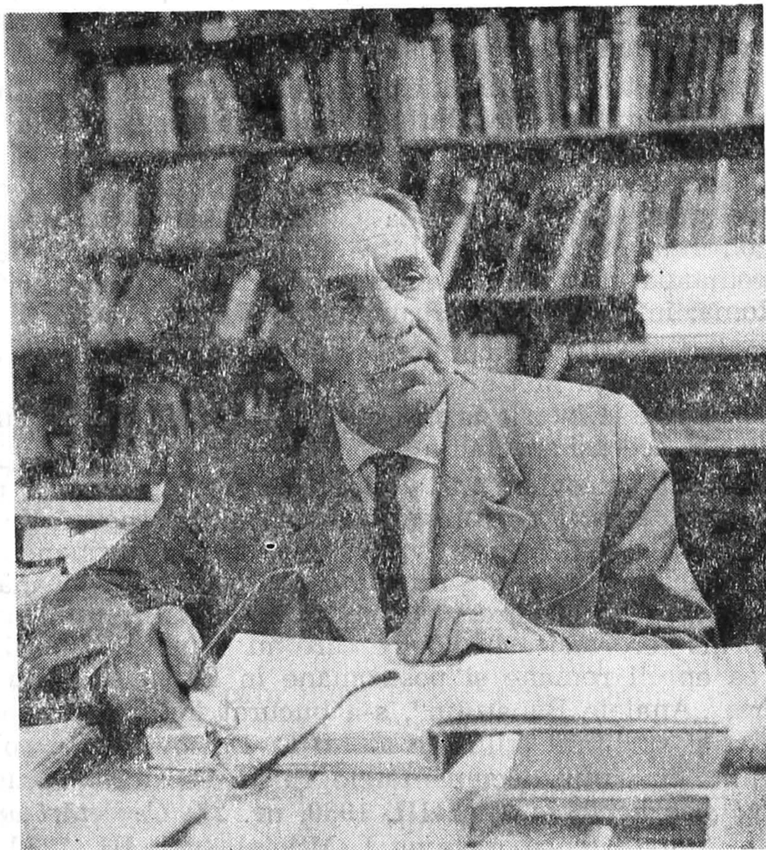
ACAD. C. DAICOVICIU

În 27 mai 1973, la Cluj, s-a stins din viață fulgerător Acad. Prof. C. Daicoviciu.

Născut la 1 martie 1898 în comuna bănățeană Căvăran (jud. Caraș-Severin), din părinți învățători, C. Daicoviciu și-a început studiile în satul natal, continuîndu-le cu strălucire în liceele din Lugoj și Caransebeș. Încă de pe băncile liceului s-a manifestat inteligența deosebită și dorința de cunoaștere a tînărului, pentru care istoria neamului a constituit încă de atunci obiectul unei atenții deosebite.

Studiile universitare le-a urmat între 1918—1922 la Universitatea din Cluj, obținînd licența cu calificativul „magna cum laude" în specialitatea

filologie clasică. Printre cei mai de seamă dascăli care i-au îndrumat pașii, un loc însemnat revine profesorului J. Csengeri. Încă de atunci C. Daicoviciu s-a dovedit un latinist de frunte stăpînind limba lui Cicero și Seneca la perfecție, vorbind-o curent. Anii nu au făcut decît să lărgească această cunoaștere, încît viitorul savant se impune în lumea științifică internațională ca unul dintre cei mai competenți cunoscători ai graiului și culturii latine. Vastele cunoștințe clasice dobîndite în timpul studiilor, îmbinate cu interesul crescînd și pasiunea pentru arheologia romană, vor fi temeiurile activității ulterioare depuse pentru lămurirea unor probleme fundamentale ale istoriei vechi a neamului.

Numit la 1 martie 1921 practicant la Institutul de Arheologie și Numismatică al Universității din Cluj, C. Daicoviciu a beneficiat de îndrumarea eminentului om de știință Vasile Bogrea, pe care l-a considerat tot timpul vieții sale ca unul dintre maeștrii săi. În 1924 preia conducerea săpăturilor de mare amploare de la Ulpia Traiana (Sarmizegetusa), pe care le va continua pînă în 1936. Între 1925—1927 capacitățile sale deosebite îl recomandă ca unul dintre cei mai străluciți elevi ai Școlii române din Roma, întemeiată și îndrumată de Vasile Pârvan.

Întors în țară, C. Daicoviciu este numit la 1 aprilie 1928 asistent la catedra de istorie antică la Universitatea din Cluj, obținînd în 1930 doctoratul în arheologie și istorie antică cu calificativul „magna cum laude", apoi docentura în aceeași specialitate.

Bănățeanul C. Daicoviciu nu a uitat niciodată ținuturile natale, închinînd trecutului acestei regiuni numeroase din preocupările și activitățile sale. Între 1929—1940 a activat și colaborat în permanență cu Muzeul Bănățean și „Societatea de arheologie și istorie bănățeană" al cărei membru era. Împreună cu directorul de atunci al muzeului, Ioachim Miloia, a întreprins cercetări arheologice care au adus contribuții deosebite la cunoașterea epocii romane și postromane în Banat. Revista muzeului din Timișoara, „Analele Banatului", s-a bucurat în timpul apariției sale de colaborarea și sprijinul științific al lui C. Daicoviciu. În coloanele ei au văzut lumina tiparului documentatele studii de istorie veche a Banatului: *Banatul și arheologia,* (vol. III, 1930, nr. 27; *Cercetări arheologice în Banatul de Sud* (în colaborare cu I. Miloia), (vol. III, 1930, nr. 4) și altele.

Paralel cu activitatea desfășurată în țară, a întreprins între 1929—1932 călătorii de studii și documentare în Austria, Germania, Franța, Grecia și Ungaria, unde a avut un rodnic schimb de opinii cu specialiștii în istoria antică și arheologie.

Între 1932—1938 a activat în calitate de conferențiar de Antichități și Epigrafie la Universitatea din Cluj, iar între 1938—1948 ca profesor titular de Arheologie și Preistorie la aceeași Universitate; din 1949 a fost șeful catedrei de Istorie a României; decan al Facultății de Litere și Filozofie a Universității din Cluj—Sibiu în anii 1940—1941 și 1945—1946. La 1 ianuarie 1957 a fost numit rector al Universității „Victor Babeș", iar de

la 1 iulie 1959 pînă în octombrie 1968 rectorul Universităţii „Babeş—Bolyai" din Cluj.

Paralel cu cariera didactică universitară a îndeplinit pe rînd diferite atribuţiuni strîns legate de activitatea sa profesională şi ştiinţifică. Între 1921—1940 a fost secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice, Secţia Transilvania, calitate în care pe lîngă munca de coordonare a săpăturilor arheologice şi de supraveghere a monumentelor istorice din Transilvania, a adus o contribuţie însemnată la publicarea *Anuarului* aceleiaşi Comisiuni între anii 1926—1938. Timp de mai mulţi ani C. Daicoviciu a desfăşurat o rodnică activitate ca secretar şi membru al colegiului de conducere, apoi ca director al Institutului de Studii Clasice al Universităţii din Cluj. Strădaniilor sale i se datoreşte apariţia prestigioasei reviste de istorie şi filologie clasică, *Anuarul Institutului de Studii Clasice*, între 1928—1948.

Cu un zel şi o grijă necontenită s-a aplecat asupra organizării Muzeului de Antichităţi din Cluj, a îmbogăţirii patrimoniului acestuia cu piese de mare valoare, rezultate în parte din săpăturile pe care le-a condus. În acelaşi timp a acordat o atenţie deosebită înjghebării şi dezvoltării bibliotecii de specialitate a Institutului de Studii Clasice.

De la înfiinţarea Institutului de Istorie din Cluj, în 1949, pînă în 1970, a fost directorul acestuia, funcţie pe care a menţinut-o şi după ce Institutul de Istorie şi Arheologie a fost reorganizat în cadrul Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice; în acelaşi timp a fost vicepreşedintele acestui înalt for ştiinţific.

Continuînd preocupările mai vechi de valorificare a patrimoniului muzeal existent şi de îmbogăţire a colecţiilor, C. Daicoviciu poate fi considerat printre ctitorii Muzeului de istorie al Transilvaniei din Cluj reorganizat ca Instituţie deosebită în anul 1963. Aceleiaşi iniţiative i se datorează şi apariţia, odată cu înfiinţarea Muzeului, a buletinului *Acta Musei Napocensis*, anuar care pune în circuitul ştiinţific materialul din patrimoniul muzeal şi rezultatele cercetărilor întreprinse de muzeografi, ca şi de colaboratori de la Institutul de Istorie şi Arheologie, de la Universitate şi din afară. Pînă în prezent au apărut din această prestigioasă publicaţie 10 volume (vol. X, 1973), înmănunchind studii, articole, note şi discuţii de la istoria străveche a patriei pînă la cea contemporană.

Eminent om de ştiinţă, C. Daicoviciu s-a impus în cercurile de specialitate din ţară şi de peste hotare printr-o activitate ştiinţifică prodigioasă şi multilaterală ca arheolog, epigrafist, filolog şi istoric al antichităţii. Un loc central în activitatea sa ştiinţifică au ocupat săpăturile, cercetările şi recunoaşterile arheologice. Între anii 1924 şi 1936 a condus săpăturile de la Ulpia Traiana (Sarmizegetusa), pentru a căror rezultate deosebite a fost încununat în 1932 cu Premiul Academiei Române; între 1937—1939 a efectuat recunoaşteri pe limesul de nord-vest al Daciei, întreprinzînd în acelaşi timp săpături la Porolissum. În ultimii 30 de ani preocupările sale arheologice s-au concentrat cu predilecţie spre lămurirea culturii materiale şi spirituale a geto-dacilor. Pe baza unor recunoaşteri preliminare de teren în Munţii Orăştiei şi pe Valea Sebeşului, în 1939

sînt inițiate săpăturile de la Căpîlna, iar trei ani mai tîrziu se deschide campania de săpături arheologice de la Cetățile dace din Munții Orăștiei.

În 1949, sub egida Academiei R.P.R. săpăturile sînt reluate cu și mai mare amploare și continuate neîntrerupt cu rezultate spectaculare și revelatoare prin dezvelirea vestigiilor dacice de la Piatra Roșie, Grădiștea de Munte, Blidaru, Costești, Rudele și Fețele Albe. Rezultatele săpăturilor de la Piatra Roșie au format obiectul unei monografii arheologice distinsă în 1950 cu premiul de stat.

Paralel cu cercetările arheologice efectuate personal, C. Daicoviciu a coordonat și supravegheat în permanență atît săpăturile arheologice efectuate de Institutul de Istorie și arheologie și Muzeul de istorie al Transilvaniei din Cluj, cît și de Muzeele din restul Transilvaniei și Banat, iar din 1970 ca președinte al Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice, aducînd o contribuție esențială la elaborarea regulamentului de săpături arheologice, care precizează modul de conducere și efectuare a cercetărilor arheologice, precum și valorificarea științifică și muzeografică a materialului rezultat.

Aprecierea activității savantului C. Daicoviciu peste hotare este ilustrată de participarea la numeroase congrese, conferințe și reuniuni internaționale. Astfel a luat parte, uneori și în calitate de organizator, la congresele de epigrafie greacă și latină de la Roma, Viena, München și altele, la congresele internaționale de filologie clasică „Eirene" și la congresele internaționale ale istoricilor de la Moscova, Varșovia, Budapesta și Lausanne. Prin participările sale și luările de poziție a adus un aport substanțial la clarificarea unor importante probleme și s-a afirmat cu strălucire ca reprezentant al școlii arheologice românești. Prețuirea de care s-a bucurat activitatea științifică a acad. C. Daicoviciu s-a concretizat prin acordarea unor titluri științifice și cooptarea sa în unele comitete istorice internaționale: ca membru corespondent al Institutului Arheologic German din Berlin și membru al „Societății de Studii Latine" din Paris, membru corespondent al Academiei Austriace de Științe, membru în Comitetul Internațional al Istoricilor (CISH), laureat al Premiului Internațional Herder (1968). Ca o consacrare a activității sale științifice pe tărîmul istoriei și arheologiei a fost ales în 1955 membru titular al Academiei R.P.R., iar în 1959 i s-a încredințat președinția secției de științe istoricei fiind totodată cooptat în Prezidiul înaltului for științific.

Preocupat fără răgaz de cercetările de specialitate, C. Daicoviciu a înțeles încă din tinerețe să se manifeste în viața publică drept un democrat convins. Ca expresie a convingerilor sale politice îl întîlnim printre semnatarii Memoriului profesorilor universitari pentru ieșirea țării din războiului antisovietic (aprilie 1944). După eliberarea țării s-a alăturat cu elan politicii promovate de P.C.R. deținînd numeroase funcții în aparatul de partid și de stat. Între 1947—1949 a fost pe rînd subsecretar de stat la Ministerul Muncii și Asigurărilor Sociale, la Ministerul Economiei Naționale, apoi ministru adjunct la Ministerul Învățămîntului Public. A fost deputat în Marea Adunare Națională, membru în Comitetul Jude-

țean P.C.R. Cluj, membru al Consiliului de Stat și consilier în Ministerul Învățămîntului.

Meritele științifice și obștești deosebite ale prof. C. Daicoviciu au fost apreciate prin acordarea unor înalte distincții românești și străine: Ordinul Steaua Republicii Socialiste România cl. I, titlul de Erou al Muncii Socialiste și Medalia de aur „Secera și Ciocanul", Ordinul Muncii, cl. I, Ordinul Meritul Cultural cl. I, titlul de Om de Știință Emerit și Profesor Emerit, Ordinul Lenin, Crucea Meritului Cultural al Republicii Federale Germania și altele.

O lungă și pasionată cercetare a trecutului nostru, în deosebi a poporului dac și al Daciei romane, i-a permis să publice an de an studii și lucrări ale căror date și concluzii constituie un aport substanțial în munca de reconstituire a istoriei patriei noastre. Încă în timpul studiilor de perfecționare de la Roma elaborează și publică în *Ephemeris Dacoromana* două lucrări monografice *Castrimoenium în Latium* și *Italicii în Dalmația romană*. Dintre monografiile fundamentale mai amintim: *La Transylvanie dans l'antiquité*, București, 1938, (apărută în trei ediții și în limbile germană și italiană); *Sarmizegetusa (Ulpia Traiana) în lumina săpăturilor*, Cluj, 1938, (2 ediții; reeditată în colecția „Monumente de piatră ale patriei noastre"); *Cetatea dacică de la Piatra Roșie. Monografie arheologică*, București, 1954,; a fost redactor responsabil al vol. I din *Istoria României;* autor și membru în colectivul de redacție al vol. I *Din istoria Transilvaniei*. O bună parte din articole, notele și discuțiile apărute în marea lor majoritate în reviste mai greu accesibile în ultimele patru decenii au fost reeditate în 1970 în „Biblioteca Muzeului de Istorie din Cluj" sub titlul cuprinzător *Dacica*.

Atît ca om de știință cît și ca profesor și organizator C. Daicoviciu a educat generații întregi de studenți bine pregătiți, a format la Cluj o școală istorico-arheologică, ce a dat atît pentru învățămînt, cît și pentru cercetare și muzeografie oameni pasionați, cu dragoste pentru trecutul îndepărtat al patriei.

Apariția revistei „Banatica" se datorește în cea mai mare măsură imboldului dat de bănățeanul C. Daicoviciu care a înțeles necesitatea existenței unei publicații, cuprinzînd studii de istorie bănățeană elaborate pe baze științifice la nivel ridicat. Cu erudiția și experiența acumulată în decursul anilor, cu elanul său tineresc, el a fost în calitate de redactor-responsabil mentorul și animatorul publicației noastre. Acest volum menit să omagieze trei sferturi de veac de viață și jumătate de veac de activitate rodnică, îl închinăm cu pietate memoriei marelui fiu al Banatului, prin a cărui dispariție știința istorică românească a pierdut un savant de mare prestigiu și un îndrumător generos.

30 mai 1973

COMITETUL DE REDACȚIE